

Политичка платформа Уније средњошколаца Србије

Политичка платформа је једногласно усвојена на Националном састанку Уније средњошколаца Србије, 1.11.2015. у Ковину.

Садржај:

1. Увод
2. Доступност образовања
3. Активно учешће
4. Организовање ученика
5. Инклузивност образовања
6. Педагошке методе и уџбеници
7. Средње стручно образовање
8. Ваннаставне активности
9. Школски простор
10. Вршњачка едукација
11. Приватизација образовања
12. Приступ вишем и високом образовању
13. Евалуација образовања
14. Здравље и безбедност ученика

УВОД

Унија средњошколаца Србије (УНСС) је организација ученика и ученица средњих школа, настала у децембру 2003. године, са циљем стварања организације која ће представљати и заступати средњошколце на националном и европском нивоу. УНСС је пуноправна чланица ОБЕССУ-а (Organising Bureau of European School Student Unions), европске кровне организације која окупља 24 националне средњошколске уније из целе Европе. Средњошколци су посебна друштвена категорија којој се морају признати посебна искуства, потребе и права. Средњошколци сами представљају своје ставове и идеје. Принцип

саморепрезентације и самоорганизовања мора да буде подржан и охрабриван у свим средњим школама у Србији. Свака група у друштву има права да буде заступљена и да утиче на све одлуке које су од њеног интереса. Ово право средњошколци у Србији могу

остварити на националном нивоу удруживањем и деловањем у Унији средњошколаца Србије (УНСС).

УНСС је јединствена структура коју воде искључиво млади, превасходно средњошколци, и због тога поседује јединствено знање и искуство.

Заштита права средњошколаца/ки мора бити укључена у националне стратегије и документа

који се тичу образовања. УНСС је та која преузима иницијативу за сарадњу и дијалог између средњошколаца/ки, професора/ки, директора/ки школа и других повезаних институција.

Не улазећи у дефинисање активности и циљева, овом платформом се не желе дефинисати програмски аспекти деловања УНСС-а, већ начин на који ће се активности спроводити.

Како УНСС чини велики број ученичких парламената и средњошколаца, ова Платформа има за

циљ да:

- Успостави заједничко разумевање о вредностима, принципима и приступима на којима ће бити утемељено деловање УНСС-а
- Осигура квалитет активности УНСС-а кроз примену ове платформе у раду структура и чланица УНСС-а

Деловање УНСС-а утемељено је на заједничким вредностима и принципима чланица, уз истовремену изградњу разумевања и поштовања различитости међу ученичким парламентима и самим ученицима и ученицама.

Како би квалитетно деловала, Унија средњошколаца Србије и њени чланови залажу се за:

ДОСТУПНОСТ ОБРАЗОВАЊА

Образовање не мора бити бесплатно, али мора бити доступно свима.

Образовање доступно свима током целог живота је кључ за просперитетну будућност. Нажалост, само основно образовање је део декларације о људским правима. УНСС верује да је средњошколско образовање такође једнако значајно људско право.

Плаћање регистрације ученика при упису државних школа, документа које издаје државна школа и школарине не смеју да постоје, јер државне школе већ имају предодређен буџет према коме делују.

Уџбеници не треба да буду бесплатни, већ да не буду обавезни за похађање наставе и добијање оцена. Мора се поштовати право ученика да уче из алтернативних извора.

Средњошколско образовање мора да буде загарантовано право свих који имају завршену основну школу. Оно никако не сме да буде обавезно и ограничено. Сваки ученик има право да одабере коју школу жели да похађа. Сваки ученик има и право да изабере да не похађа средњу школу.

Ванредни ученици морају бити заштићени од сваког облика дискриминације и морају имати једнака права и услове при одабиру даљег школовања као и редовни ученици.

Школе морају бити организоване тако да подржавају индивидуалност ученика и одговарају на њихове потребе.

АКТИВНО УЧЕШЋЕ

Свака школска заједница, сама по себи, личи на једно минијатурно цивилно друштво. Начини на које се демократија и активно учешће перципирају у школи ће, с временом, бити примењени на цивилно друштво као такво.

Активно учествовање је основни принцип у демократски развијеној школској заједници. Активно учешће ученика чини процес образовања квалитетнијим, школску заједницу отворенијом и усклађеном са потребама ученика. Право на активно учешће темељи се на праву на слободу мишљења и говора, које је основно право свих људи. Школа је место изградње демократског друштва, те има врло важну улогу у промовисању ових права.

Мишљења младих су најчешће занемарена, сматрају се мање вредним у друштву у којем живимо. Ова тенденција се јасно рефлектује како у животу, тако и у раду школе. Најзначајнији показатељ је свакако недостатак учешћа у процесу доношења одлука у школи. У већини случајева школа је недемократска институција: ученицима/цама је ускраћено право да утичу на одлуке које се тичу њиховог свакодневног живота и рада у школи.

Сматрамо да активно учешће ученика у процесима управљања и доношења одлука треба да буде засновано на принципу заједничког управљања процесима и одлукама. Ученицима мора бити омогућена равноправна позиција у односу на своје старије партнере у управљању, развијању планова, вредновању рада и доношењу одлука у школи. Да би ученици могли да смислено учествују и допринесу развоју, морају имати обезбеђен минимум услова за своје окупљање и организовање.

Право на активно ућешће мора бити институционализовано, односно загарантовано законом. Ученици морају имати право гласа у Школском одбору, Стручном активу за развојно планирање и Стручном активу за самовредновање. Ученици морају бити третирани равноправно, као и све остале заинтересоване стране у процесима.

Како не постоје теме у школи које се не тичу ученика, представници ученичког парламента морају имати право гласа по свим питањима, без изузетака. Активним учешћем ученици треба да преузму одговорност за квалитет свога образовања тежећи ка његовом унапређењу.

Активно учешће могуће је само уколико у школској заједници влада позитивна атмосфера узајамног поштовања, разумевања, поверења, уважавања и воље за сарадњу.

Ради бољег протока информација, транспарентности рада и сагледавања ставова свих актера, сви саветодавни и стручни органи који делују у оквиру школе треба да буду отворени за саветодавно учешће свих заинтересованих страна.

Унија средњошколаца Србије је равноправан и легитиман национални партнер на пољу образовања и омладинске политике који заступа интересе и ставове ученика средњих школа. Као таква, УНСС треба да учествује у процесима доношења одлука на државном нивоу. Представници УНСС-а треба да учествују у креирању политика образовања као равноправни партнери Министарства просвете и Националног просветног савета. УНСС треба да учествује и у креирању националне омладинске политике учешћем у Кривној организацији младих Србије.

Остваривање права на активно учешће не сме зависити од одлуке појединаца, већ мора бити практиковано на свим нивоима равноправно, без изузетка.

ОРГАНИЗОВАЊЕ УЧЕНИКА

Организовање ученика темељи се на концепту активног учешћа, посебно уважавајући посвећеност, ентузијазам и волонтерски рад.

Неопходно је обезбедити поштовање права ученика на организовање. Видови организовања ученика су ученички парламент, секције и клубови, ученичке компаније, градске уније парламената, национална унија средњошколаца – УНСС и друго.

Ученичке организације учествују у креирању образовања, школског живота и треба да буду укључене у процесе управљања и доношења одлука. Ученичке организације треба да сарађују са професорима и управом школе, али да своје одлуке доносе самостално.

Сваки демократски вид организовања је репрезентативан и као такав мора бити уважен од стране управе школе. Школа је обавезна да обезбеди простор, временски оквир у склопу наставног дана, средства и опрему за функционисање ученичких организација. Такође, ученичке организације треба да су усмерене и постизање самоодрживости, изградњом својих капацитета кроз самостално прикупљање средстава учествовањем на отвореним конкурсима владиних и невладиних организација.

Ученичко организовање уноси позитивне промене не само у школски живот већ поспешује живот и развој локалне заједнице.

Ученички парламент представља основ ученичког организовања. Чланови Ученичког парламента треба озбиљно да схвате своју функцију и да на седницама доносе одлуке у корист свих ученика школе. Како би се обезбедило што боље функционисање ученичког парламента, препоручљиво је да се парламент организује у виду мањих радних јединица (пројектних тимова). Ученички парламент представља тело које доноси одлуке везане за побољшање ученичког живота и као такав треба да буде препознат и од стране професора и од стране управе школе. У рад Ученичког парламента пожељно је укључити и заинтересоване професоре.

Повезивање ученичких организација на локалном, регионалном, националном, европском и светском нивоу доприноси лакшем остваривању циљева тих организација. Размена мишљења је од велике важности за поспешивање рада ученичких организација и лакше

превазилажење изазова. То се може постићи редовним састанцима парламената на локалном нивоу, као и сарадњом са локалним удружењима грађана, канцеларијама за младе, локалним самоуправама.

Парламенти треба да теже повезивању на националном нивоу. Најбољи вид тог повезивања је чланство у УНСС-у. Тим чланством отвара се и могућност за повезивање на европском и светском нивоу. Ученичке организације треба да буду упућене и на прекограничну сарадњу.

Концепт ученичког организовања заправо представља прилику за младе да се активно укључе у креирање бољег и квалитетнијег друштва.

ИНКЛУЗИВНОСТ ОБРАЗОВАЊА

Образовни систем треба да се базира на приступу образовању заснованом на поштовању људских права, а посебна пажња мора бити посвећена вишеслојности идентитета ученика, те адекватном препознавању и заговарању њихових права и потреба. Школа мора да обезбеди једнак третман за све ученике и ученице, а под тим подразумевамо непостојање било ког вида дискриминације засноване на полу, расној и националној припадности, религијском и политичком опредељењу, сексуалној оријентацији, социјалном статусу, функционалној сметњи, родном идентитету и/или изражавању.

Школа мора промовисати слободу изражавања идентитета и развоја личности сваког ученика и ученице, право на телесни интегритет, борбу против сексуалне експлоатације, еколошку освешћеност, те вредности ненасија и толеранције. Образовни систем мора подстицати интеркултурални дијалог ученика кроз подстицање спремности ученика и ученица на разумевање и уважавање различитости.

Наставне и ваннаставне активности морају бити организоване по принципу равноправности и инклузивности. Родитељи, професори и локална заједница такође морају учествовати у промоцији антидискриминације због свог утицаја на развој личности младих. Сами ученици и ученице, због јачине вршњачког утицаја, имају важну улогу у промовисању и остваривању равноправности у школама.

Наставни програм, као и уџбеници утичу на формирање свести и ставова ученика и ученица и стога не смеју имати никакав дискриминаторни садржај. Од самог почетка школовања школски уџбеници не смеју садржати стереотипне слике и текстове.

Унија средњошколаца Србије препознаје важност вршњачке едукације и сматра да је инклузија у основним/средњим школама једна од тема којом ученици могу да се баве и подижу свест других ученика. Треба имати на уму да је школа и васпитна, а не само образовна институција, и да ту улогу не сме да изгуби.

Одговарајућа техничка средства и особље морају бити обезбеђени како би се у редовно школовање укључиле особе са инвалидитетом.

Приступ образовању не сме бити ускраћен ником и нико не сме бити дискриминисан од стране државне образовне установе коју похађа на било који начин.

Школе се морају залагати за интеграцију средњошколаца/ки са инвалидитетом у школску заједницу. Особе са инвалидитетом као корисници образовања често су издвојени, и имају посебан третман и то се тумачи као негативна конотација. Школа мора имати тенденцију прихватања различитости и развијања структура у којима су сви добродошли и у којима се сви осећају добро.

Као један од видова спречавања развијања стереотипа, предрасуда и дискриминације, образовни систем би требало да подстиче и развија критичко размишљање ученика и ученицакао и да осигура непристрасно образовање.

ПЕДАГОШКЕ МЕТОДЕ И УЏБЕНИЦИ

Квалитет наставе један је од најважнијих фактора у школи који утичу на перформансе ученика/ца. Осим поседовања знања о предмету који држе, професори морају поседовати напредне педагошке вештине и компетенце такве да прилагоде наставу потребама сваког појединца, као и групи ученика/ца у целини. образовање усмерено ка оном који учи мора бити једна од главних смерница за професоре у њиховом раду.

Основе квалитетних педагошких метода које се користе у настави јесу добра комуникација и међусобно уважавање. Педагошке методе морају да поштују индивидуалност ученика и промовишу поштовање богатства различитости. Униформисан облик наставе доводи до неадекватних односа ученика и професора као и до недовољне заинтересованости средњошколаца за стицање образовања.

Методе морају бити заједнички планиране кроз сарадњу професора и ученика. Оне морају да буду разноврсне, интерактивне, инклузивне и прилагођене групном и индивидуалном раду. Методама је неопходно неговати квалитетну вештину фасилитације часова, пружања подршке и охрабривања ученика да активно учествују у образовном процесу. Кроз предавања професори не смеју да намећу ученицима своје личне ставове и мишљење. Такође, професори морају да дозволе ученицима слободу да изразе своје мишљење и да исто уваже, а не омаловажавају или игноришу. Однос професора и ученика мора да буде заснован на међусобном поштовању.

Континуирани професионални развој мора бити саставни део професионалног живота свих професора. Школе и професори морају препознати потребу и одговорност да у току свог рада морају да се прилагођавају и унапређују своје стручне вештине. Потребно је да предавања буду практична и праћена великим бројем примера, као и да укључују посете институцијама попут музеја, галерија, лабораторија, итд. Педагошке методе треба да подржавају практични и експериментални приступ образовању. Оне морају развити подстицајно окружење за учење и напредак ученика. Часови морају да буду засновани на интеракцији и треба да подстичу ученике да учествују у предавањима.

При дискусијама мора да постоји слободан и сигуран простор за све ученике да изразе своје ставове што прецизније. Резултат оваквог рада јесте мотивисаност ученика да активно учествују у настави и стичу квалитетно образовање кроз критички и објективни приступ.

Јако важан аспект педагошких метода јесте коришћење информационо – комуникационих технологија. Неопходно је ускладити образовање са актуелним дешавањима. Да би се овакав иновативни приступ усвојио неопходно је обезбедити усавршавања за професоре у виду семинара, конференција, округлих столова, е-настава... итд.

Уџбеници, као средство наставе, морају да поштују родну равноправност, промовишу интеркултурално учење, интеррелигијски дијалог, принцип целоживотног учења, антидискриминацију и тако даље, да пружају објективне и релевантне информације и буду

непристрасни. Подстицање ученика/ца на обнављање градива треба посматрати као механизам побољшања квалитета учења. Уџбеници треба да садрже више материјала који би се радио као домаћи задатак и који би помогао ученицима да све време уче и напредују, а обесхрабривао би кампањски рад. Овим смерницама морају да се воде и професори у своме раду.

Уџбеници морају бити писани језиком који ученици разумеју, односно језиком који не садржи њима непознату терминологију, сем уколико се управо та терминологија не изучава. Уџбеници су средство које ученици, а не професори, користе приликом савлађивања градива.

СРЕДЊЕ СТРУЧНО ОБРАЗОВАЊЕ

Сматрамо да је усмеравање ученика и квалитетан рад педагошко-психолошке службе главни предуслов за одабир средње школе.

Стручне школе не смеју бити промовисане као школе за ученике са слабијим просеком оцена.

Садржај наставе у средњим стручним школама мора да буде савремен, фокусиран и усмерен на професионалну делатност за коју образује ученике. Неопходно је да се велики део наставе посвети практичном раду и оспособљавању ученика да примене теоријски стечено знање. Фондови часова стручних предмета морају бити у предности у односу на опште предмете.

Професори који предају у овим школама морају поред стручног знања поседовати и компетенце предавача. Како се знања у свим областима константно унапређују потребно је да професори редовно учествују на семинарима који имају за циљ да их едукују у складу са најновијим сазнањима и методама рада чиме се негује принцип целоживотног учења.

Школа мора да обезбеди средства и просторије за квалитетно и безбедно изводјење наставе. Сви материјали и опрема за похађање наставе морају бити обезбеђени ученицима.

За специфичне области стручног образовања школа треба да ступи у контакт са околним предузећима и фирмама, који обављају посао у струци која се изучава у школи, и са њима блиско сарађује у вези практичне обуке, јер је то најбољи начин да ученици виде како се одређени посао тренутно обавља на тржишту рада.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Ваннаставне активности треба да буду индиректно повезане са редовном наставом и да представљају искључиво добровољну допуну истој. Оне не смеју да буду оспораване, већ подстицане и промовисане, као и награђиване у смислу истицања постигнутог. Ваннаставне активности треба да буду препознате као једнако важан вид образовања.

У ваннаставне активности убрајамо допунске и додатне наставе из конкретних предмета, излете едукативног карактера и све врсте секција. Ваннаставним активностима се усавршавају ученици код којих је примећено постојање интересовања и талената за одређени предмет.

Сматрамо да је улога професора у овом процесу развоја појединачних афинитета кључна, стога се они морају адекватно поставити према извођењу ових активности. Дужност професора је да на одговарајући начин одговоре на појаву интересовања за додатним знањем које није обухваћено наставним програмом или да помогну при превазилажењу потешкоћа у савладавању радовног градива. Такође, професори треба да подстичу ученике код којих су увидели постојање одређеног талента и да их подржавају у развоју истог. Са друге стране, професори не смеју да приморавају ученике на додатни рад зарад сопствених или туђих интереса, нити да их кажњавају и уцењују. Професори треба да одговоре на иницијативу ученика за активност, и при том не смеју да ускрате право учешћа у овим активностима никоме ко је за њих заинтересован.

Ученици би требало да заједно са професорима који изводе ваннаставну активност, одлучују у одабиру теме исте.

Школа је дужна да обезбеди одговарајући простор, средства, могућности и компетентни професорски кадар за обављање ових активности.

Оваквим радом, обезбеђује се развијање индивидуалних талената, компетенција ученика као и њихово усмеравање и могућност самоостварења. На овај начин и сама школа добија на угледу и повећава свој капацитет.

ШКОЛСКИ ПРОСТОР

За све видове школских активности неопходан је адекватан простор те се стога просторном планирању и уређењу школе мора посветити посебна пажња.

Школски простор представља место где ученици проводе значајан део свог времена, током којег уче, баве се спортом, забављају се и обављају разне друге активности. Адекватно уређен школски простор и околина школе су предуслов за квалитетну реализацију наставних и ваннаставних активности.

Број учионица би требало да буде усклађен са бројем ученика у школи, како би сви ученици похађали наставу у истој згради што доприноси бољој атмосфери и кохезији међу ученицима/ цама. Све учионице морају бити одговарајуће опремљене у складу са наставом која се у њима одвија, као и у складу са развојем трендова у образовном систему. Приступ интернету мора бити неограничено омогућен свим ученицима у школи.

Ради одржавања часова физичког васпитања, као и спортских и других активности, у оквиру школе мора постојати одговарајућа физкултурна сала. Ова сала мора бити доступна свим ученицима на слободно коришћење за време наставних и ваннаставних активности.

Школа такође мора обезбедити складно опремљене и одржаване просторије за личну хигијену, подједнако за ученике као и за особље школе. Ученици би требало да имају посебан простор за провођење слободног времена намењен њиховим потребама, нпр. ученички клуб. О уређењу и начину коришћења овог простора одлучују ученици самостално.

За рад ученичког парламента мора да постоји адекватан простор у оквиру школе о чијем уређењу ученици самостално одлучују.

Школа мора да обезбеди ученицима адекватне санитарне услове. Односно, у сваком тоалету морају да буду постављени тоалет папири, сапуни и убриси за руке.

Ученици морају подједнако учествовати у креирању простора школе, како би он што боље одговорио на њихове потребе.

ВРШЊАЧКА ЕДУКАЦИЈА

Едукација је целоживотни процес развоја знања, вештина, способности, стицање искуства и социјалних компетенција. Као такве постоје: формално, неформално и информално образовање. Сматрамо да је вршњачка едукација најделотворнији вид неформалног образовања, а њен циљ је преношење знања, вештина и вредности кроз едукативне, интерактивне и занимљиве програме људима који деле иста интересовања или су годиштем блиски. Начини спровођења вршњачке едукације су: семинари, тренинзи, дебате, трибине, форум театар, итд.

Квалитети вршњачке едукације су: добар однос предавача и учесника, вршњачко разумевање, иновативне методе едукације итд. Вршњачка едукација је погодна за јачање капацитета у областима активног учешћа, људских права, одрживог развоја, заштите животне средине, здравља и безбедности младих.

Садржај вршњачке едукације треба да буде у складу са вредностима и принципима које УНСС заступа.

Неформално образовање треба да буде комплементарно формалном, обезбеђујући знања и вештине које није могуће или је тешко стећи формалним.

Вршњачка едукација треба да буде подстицана од стране професора и укључена у предавања.

ПРИВАТИЗАЦИЈА ОБРАЗОВАЊА

Приватне школе морају да буду акредитоване од стране Министарства просвете. Овакве школе видимо као могућност за развијање иновативних и креативних начина

образовања са алтернативним садржајима који нису обезбеђени у државним, јавним школама.

Треба извршити стандардизацију приватних и интернационалних школа, како не би постојала могућност да се оцена „купи“. Такође, ове школе треба да буду једнаки актери у креирању друштва, а ученици из ових школа не треба да буду стигматизовани и дискриминисани.

ПРИСТУП ВИШЕМ И ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

Сви средњошколци/ке морају имати право приступа вишем и високом образовању након завршетка средње школе. Осим тога, то право не би требало да буде онемогућено никаквим социолошким, културолошким или било којим другим баријерама.

Пријемни испит након средње школе требало би да у своме концепту препознаје и вреднује знање стечено неформалним образовањем.

УНСС верује да сви ученици морају имати могућност избора вишег и високог образовања.

ЕВАЛУАЦИЈА ОБРАЗОВАЊА

Важан елемент средњошколског образовања јесте процена постигнутог успеха и стеченог нивоа знања и вештина ученика у форми давања оцена. Међутим, не може се свако знање и вештина лако оценити што указује на проблем у систему где се највећи фокус, када је у питању оцењивање, даје квантитативном оцењивању. Према томе, велики део стечених вештина и способности ученика, који се на тај начин не могу оценити, не улазе у завршну оцену ученика. Штавише, процес оцењивања ученика у средњим школама у Европи врло често има само за циљ поређење достигнућа ученика.

Такође, често се дешава да се у процесу евалуације уместо усмеравања пажње на потребе ученика, пажња усмерава на потребе система.

Потребно је извршити такву промену система да се и ваннаставне активности укључују на самом сведочанству (дипломи). Не залажу се сви ученици подједнако за своје образовање, те је потребно истакнути рад оних који се труде. Приликом евалуације знања фокус не треба да буде на чистом репродуковању научених информација, већ на изражавању критичког мишљења о наученом и способности повезивања знања.

Сматрамо да је периодична и планска евалуација у образовању неопходна и да мора бити двосмерна. Чак, шта више, неопходна је и евалуација самог система. Све је ово веома битно због одржавања и побољшања квалитета образовног процеса унутар школа.

ЗДРАВЉЕ И БЕЗБЕДНОСТ УЧЕНИКА

Школска околина мора бити безбедна за ученике/це у свим њеним аспектима. УНСС види два главна аспекта безбедност у школи: безбедност у погледу физичног здравља са једне стране и психичког здравља са друге.

Школа треба да створи средину у којој ученици могу да попричају о свему што их мучи, сазнају нешто ново и да их не буде срамота да оно што не знају питају.

Школа мора бити у могућности да ученицима пружи стручну помоћ. Психолози и педагози морају бити интегрисани у живот школске заједнице на свакодневном нивоу. Од велике је важности развијање свести разумевања психичког, то јест менталног здравља без негативних конотација. Исходи учења никада не смеју бити од веће вредности или важности, од добробити и благостања појединца. Према томе, неке од најважнијих ствари којима школа треба да нас научи су солидарност и међусобно поштовање.